

מ. ליפסון ז"ל

(צדור זכרונות ושיחות)

— היכן הוא הנמשל? שאלתיו.
 — „אין צורך בכך“, העיר. „המבין
 יבין, וכל יתר כנטול דמו“.
 הייו היו גם כן בבחינת משל ונמשל:
 אמן הסגנון, מתרגם מהונן, מגדולי חי
 פולקלור ובודד במועדיו. חובב הטבע
 איש הנדודים, ועיניו לא שבעו מראות. נדר
 ברהבי רוסיה ופולין, גר באנמורפן, חי
 בארה"ב, והרכה לבקר בקנדה, מכסיקו,
 צרפת וגרמניה.
 עמים וארצות משכו את לבו ואת רשתו
 פרש על מרחבי חבל. מכל תפוצות הגולה
 הריצו אליו יהודים מכל השכבות „מאי
 דאמרו אינשו“, ובשם אומרם הדפים אח"כ
 את המדור הקבוע „מפי אבותינו“. למושים
 ומצורפים יצאו הדברים ואחר כך שמשו
 חומר לספריו בג' חלקים „מדור דור“.
 בספרו „מדרש זומא“ הכניס אגדות
 שכתבן והתאימן לספר „בראשית“.

איש האשכולות, ספג חוך תוכה של
 היהדות המקורית. הענקה עלאית-אהבית
 קלט וירש מצדיק הדור החפץ-היים ז"ל,
 שהסתופף בישיבתו ובמחיצתו.
 ערך עתונים, שבועונים, תרגם ספרים
 וזו היתה מלאכת הקודש לגבי דידיה.
 הוא הגה תמיד בספרות הלועזית והמקורית
 כאחד. לא פעם מצאתיו שקוע ראשו ורובו
 בתלמוד, מעיין במדרש, עין יעקב וילקור
 מים שונים. נהנה מהסגנון עתיר הכי
 טוים ורושם הערות על גבי הערות.
 עבודת חייו היה הפולקלור וזה היה שיתו
 והגיגו כל הימים. בשיחות על גדולי
 ישראל עלץ לבו. ידו היתה רב לו בכל
 מכמני ספרותנו ולשוננו. בימיו האחרונים
 נתן את חילו למשלי המגיד מדובנא,
 שבעיבודם וליומשם השקיע למעלה מתמש
 שנות עבודה. הוא כתב, מחק, ושוב כתב
 מחדש והשם „אמשול לך משל“ קסם לו.

נהג לסגן ולשפר דברי המתבר, ולפעד מים כתב כמעט את הכל מחדש עד שרשאי היה לקרוא את שמו על הספר.

הוא אמר לכתוב ספר זכרונות משיבת „ראדיון“ עד שנתו האחרונה. היסס ופקפק כי שמא יזיק בכתיבה זו ויפגע ברגשות הברים ומכרים, ברצותו להיות אוביקטיבי.

בכל ימי מחלתו אף כי הגה נכאים, הגה גם עמוקות, מסיח לפי תומו בהגיון מפוכח. ימים קשים ומרים עברו עליו יחרה לו מאד שלא בקרוהו, אולם באמונתו חי האיש. „ישראל ואורייתא תד תוא“ סח „הלשון העברית הוא מעין „אספרנטו“ לקיבוץ גליות, ממש מתנת אלות ממעל. במשך דורות חיינו קראנו באחד מקרא ושנים תרגום, לפעמים בצורת ארניות, ועד ימינו האחרונים בצורת יידיש. הד ספרות האידית סייעה לשגשוגנו, לחיזוקנו ולליכודינו בארצות פיזורינו. הרו לפנינו שתני אתיות תאומות־סיאמיות ואין להפרידן ע“ו ניגודים מריבות אחים. ובארץ נגיד לאחותנו השפה העברית: „אהותנו את היו לאפני רבכה“ — תאדי את האלפים והרבכות“.

נחום חיינין

בדעתו היה להמשיך סדרה שלומה של אגרות מעין אלה לכל התנ“ך. שקוע ברעיונות, כשעמו בירו מצאתיו, יושב כפוף ומגילת הנייר מתמלאת שורות בהירות, צפופות ומאירות עינים ולא הש בהכנסו אליו.

— „תודע אתה?“ אמר — עוסק אני בספרי בשם „מדרש זוטא“, ובו דברים מפי העם שבהם מתוארים חיי גדולינו בקיצור נמרץ. ויש להנציחם ולהקנותם לדורות הבאים.

ברצונו להוציא ספר בשם „מפי העם“. הרבה אפשר ללמוד מ„עמך“. דברים קצרים, ספורים עממיים מתהלכים ואין שומע להם. פנינים ומרגליות אלו יש להזרין ולשלבן למחרוזת הדורה ותמודה.

בנוגע למימרות וספורים על גדולי ישראל וספורים היה ממש קנאי וקפדן. הוא שומר על כל מימרה וכל פתק היה שמור ונגנו בתיקו המרובים והגדושים בדברי חכמים וגדולי הדור. „שיתת הולין של דברי חכמים צריכה לומוד“ ויבוא יום שנצטרך לקבוע מקום בבתי-הספר לא רק לדברי תו“ל כי אם גם לדברי רבנינו הגדולים, סופרינו ומנהיגינו“.

בשמשו בתור עורך הוצאת „אמנות“

